

OD AUTORKY BESTSELLERA *KRÁLOVNÁ PARÍŽA*

ÉMILIENCE

Príbeh najkrajšej ženy Paríža

a hviezdy Folies Bergère

PAMELA BINNINGS EWEN

Ljndeni

Émilienne

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Pamela Binnings Ewen
Émilienne – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

ÉMILIE

PAMELA BINNINGS EWEN

ÉMILIENCE

Ljndeni

„Émilienne? Tá slávna kurtizána!

Mala som ju rada. Bola najlepším dievčaťom na svete.“

– Gabrielle (Coco) Chanel

PROLÓG

PARÍŽ 1894

Émilienne d'Alençonová sa v tento chladný jesenný deň, v deň veľkolepého plesu *Bal des Quat'z'Arts*, zobudí zavčasu. Oprie sa o hromadu saténových vankúšov za sebou, zazíva, ponáha sa a započúva sa do zvonenia zvonov parížskych kostolov ohlasujúcich poludnie. Do spálne prúdi slnečné svetlo, a len čo sa trochu porozhliada, zbadá vinníka, ktorý ju vytrhol zo spánku.

Slúžka Lily sa na ňu usmeje, teší sa, že pani je hore.

Ples sa začne už o osem hodín.

Émilienne si dopraje výdatné raňajky, aby zostala sýta až do polnoci, keď bude po predstavení – kávu s mliekom, vajíčko namätko, maslovú hrianku s tenkými plátkami teľaciny a polovicu pomaranča. Po raňajkách jej Lily pomôže vklíznuť do popoludňajších šiat a Émilienne sa utiahne do tichého kúta salónu na prízemí. Číta si, popíja čokoládu a podchvíľou sa oddáva rojčeniu o svojom večernom vystúpení, predstavení, aké v Paríži – nie, v celej *Európe* – ešte nikto nikdy nevidel. Pri pomyslení na šaty, ktoré si neskôr oblečie na slávnostný večierok k Maximovi, sa jej na tvári rozhostí úsmev.

Presne o piatej Lily zavolá koč a vyrazia do divadla Folies Bergère. Ulice lemujú obrovské plagáty maliarov Julesa Chéreta a Henriho de Toulouse-Lautreca – priateľov a zároveň konkurentov – upozorňujúce

na škandalózne podujatie, ktoré rok čo rok uchváti, ohromí a zviditeľní celý Paríž. Tohtoročný program, v ktorom má vystúpiť najznámejšia európska kurtizána Émilienne, sľubuje čosi výnimočné, sľubuje dosiahnutie nových výšin.

A tak tento jediný raz v názve plesu žiari Émiliennino meno – *Émilienne au Bal des Quat'z'Arts*.

Do divadla dorazia a pol šiestej a rovno sa ponáhľajú do Émilienninej šatne nad javiskom. Dnes večer je hlavnou hviezdou, *étoile*. Na dlážke v šatni sa už teraz kopia kytice kvetov – ruže, klinčeky, gardénie. Lily a Émilienne si musia dávať pozor, kam stúpajú.

Nijaké orchidey, uistí sa v duchu Émilienne. To je dobre.

Rýchlo sa prezlečie do úboru a obuje si tanečné topánky. Náhlivým krokom zide po schodoch do zákulisia, aby sa rozcvičila pri baletnej tyči a zohriala si svaly. V hlave ticho ráta minúty.

Keď sa vráti do šatne, do vystúpenia zostávajú ešte dve a pol hodiny – dve hodiny potrebuje na líčenie a česanie a polhodinu na prezlečenie do kostýmu. Posadí sa za toaletný stolík s líčidlami a farbami na tvár. Je vynaliezavá umelkyňa a za pomoci líčidiel dokáže so svojou saténovou pleťou robiť hotové zázraky, aby celá žiarila. Pery si namaľuje načerveno a veľké zlatohnedé oči olemuje linkami. Potom jej Lily uvoľní dlhé plavé kučery, rozčeše ich a nechá jej ich voľne padať cez plecia.

Émilienne si na toto predstavenie po prvýkrát oblečie priesvitný hodvábnny kostým, ktorý klame zrak. Na javisku v ňom vyzerá ako nahá, pretože jej prilieha tesne ako koža. Vo svete, kde si slušné dievčatá až do svadobnej noci zahaľujú ešte aj členky a zápästia, roznieť iskru. Žmurkne na Lily a začne sa navliekať do kostýmu, ruky jej zakrývajú dlhé rukávy a nohy pančuchy siahajúce po členky.

Lily jej položí na hlavu veniec z ružových kamélií. Émilienne si na krk zavesí trojradový diamantový náhrdelník a na každé zápästie si navlečie hrubý diamantový náramok.

Riaditeľ divadla jej prichádza zaželať veľa šťastia. Hovorí, že hľadisko je dnes večer plné kráľov, princov, vojvodov a grófov. V divadelnej

sále sa tak zišli príslušníci najvyšších aj najnižších vrstiev spoločnosti. Kým si hudobníci pod javiskom ladia nástroje, Émilienne si predstavuje, ako sa roztvára opona a publikum lapá po dychu pri pohľade na kulisy stvárňujúce zasneženú nočnú krajinu so striebornými stromami za svitu trblietajúcich sa hviezd.

Už počuje signál. Len čo vojde do zákulisia, stlmia sa svetlá. Publikum v tichosti čaká na prvé tóny hudby. Émilienne zaujme svoju pozíciu uprostred javiska, vyzerá ako socha obklopená bielobou. Opona sa pomaly roztvára a ona nehybne stojí v žiare bledého svetla a stúpajúcej hmly – je kráľovnou noci.

Keď sa po chvíli pohne a ladným krokom prejde do prednej časti javiska, ozve sa búrlivý potlesk. Roztopašne prebehne pohľadom po obecenstve. No v okamihu, keď sa skloní k reflektorom, zbadá v diaľke čosi, čo upúta jej pozornosť. Émilienne znehybnie a zostane stáť. Odvráti zrak a dá sa unášať minulosťou do iného priestoru a času...

Drobná Émilienne kráča po dlhej ulici slabo osvetľovanej mesačným svetom a plynovými lampami. Ticho na montmartreskom návrší narúša klopkanie jej starých drevákov. V diaľke sa od Seiny ozýva húkanie hmlovej sirény.

Vzdych mrazí. Tuho sa zavinie do obnoseného červeného kabáta. Na sivých vlnených rukaviciach jej chýba jeden prst, ale vonku nie je nik, kto by si to mohol všimnúť. Tu, na vrchole kľukatej zvažujúcej sa ulice, sa pred ňou Paríž rozprestiera, kam až oko dovidí. Výhľad na mesto ju naplňa radosťou. Je len obyčajná dievča. Lenže raz... raz ju bude poznať celý Paríž. Vykopne nohu do vzduchu, ladne roztvorí náruč, začne sa točiť a točí sa a točí dole ulicou.

V Paríži vládne pokoj. Po revolúcii, napoleonských vojnách, prusko-francúzskej vojne a Komúne napokon nastali krásne časy, *belle époque*. Obdobie, v ktorom môže aj obyčajná dievča dosiahnuť čokoľvek, ak vynaloží dostatok úsilia. Zdá sa, že mesto dnes večer so zatajeným dychom čaká, čo mu Émilienne predvedie.

*Prvá
část*

PRVÁ KAPITOLA

MONTMARTRE 1889

Émilienne André je dievča z montmartreského návršia. Keď kráča po ulici, ľudia sa za ňou otáčajú. Hoci má sotva osemnásť, pozná hodnotu svojej krásy, vie, ako ju využívať, a čo je dôležitejšie, akou ňou kedykoľvek kohokoľvek očariť. Kohokoľvek okrem vlastnej matky.

Émilienne si je istá, že mama ju nenávidí. Nikdy si totiž nedá ujsť príležitosť, aby jej pripomenula, aké ťažké bremeno jej život nadelil, keď na tento svet priviedla dievča. Tvrdí, že keby sa Émilienne nebola narodila, otec by bol ešte vždy tu, no takto musí od jeho odchodu deň čo deň pracovať od úsvitu až do noci, len aby nasýtila seba a hladnú dcéru.

Dcéru, ktorá už nie je dieťaťom.

Kým bola Émilienne menšia, nahovárala si, že sa na otca pamätá. Predstavovala si ho ako siláka s usmievavými očami, ktorý ju nosieval na rukách, spieval jej a tancoval s ňou po izbe. Kedysi verila, že mama sa mylí – že otec má svoje dievčatko rád.

Teraz? Teraz si tým už nie je taká istá. Nikdy ho nevidela.

Mama hovorí, že Émilienne je rojčivá naničhodnica a že by si mala vyskúšať život na ulici. Tam by sa musela obracať.

Lenže aj Émilienne predsa pracuje! Upratuje budovu, v ktorej s mamou bývajú v jednej chladnej izbietke. Drhne kamenné schody

až po najvyššie poschodie, kde sa nachádza krajčírsky salón, kým nemá úplne červené a zodraté ruky a kolená. Okrem toho navyše upratuje izby ostatným nájomníkom a v pivnici im perie oblečenie. Nedostáva za to nič, pretože vlastník budovy odovzdáva výplatu mame a tá si ju necháva. Mama pracuje ako domovníčka a okrem tejto budovy má na starosti ešte ďalšiu budovu na rue des Martyrs.

Prečo ju matka tak strašne nenávidí? Zdá sa, že iní ľudia ju majú celkom radi. Prečo by sa na ňu inak kníhkupec usmieval, keď na chvíľu odbehne od povinností do jeho obchodu? Požičiava jej dobré knižky, také, z ktorých sa vraj naučí. Keď ich Émilienne otvára, akoby úplne zabúdala na Montmartre, na maminu nahnevanú červenú tvár aj na celý svet. Kníhkupec ju necháva čítať vo voľnom priestore za radmi polic a mame nikdy nezíde na um hľadať ju tam. Émilienne kníhkupcovi na oplátku raz za týždeň utiera prach z polic s knihami.

A prečo by jej inak starec so strapatou bradou sedávajúci na stoličke pred vchodom do kaviarne Le Faisan Doré – ach, aké krásne miesto – nenápadne dával cukríky, vždy keď sa na kaviarni otvoria dvere a Émilienne si príde vypočuť trochu hudby a nazrieť dovnútra.

V túto januárovú noc nového roku Émilienne čupí na plochom kameni v uličke vedľa budovy, v ktorej býva. Mama sa pred pár hodinami dotackala domov s veľkou fľašou vína a so špinavým opilcom z ulice.

Keď chlap zbadal Émilienne, zastal vo dverách. Zaknísal sa, prižmúril oči, mávol rukou jej smerom a prskol: „Ha! Ty sa mi páčiš viac.“

Mamu pochytila zúrivosť. Émilienne sa schúlila do kúta, ale už bolo neskoro. Matka vytiahla remeň, a kým sa Émilienne krčila a utekala k dverám, bila ju po nohách, chrbte a bokoch. Opilec sa rehotal. Až keď sa za ňou zabuchli vchodové dvere a vlhký vonkajší vzduch jej prenikol do kostí, zistila, že si zabudla vziať kabát. Dokonca aj v hrubej vlnenej blúzke a sukni ju mrazí. Vo vzduchu poletujú snehové vločky. Chúli sa v uličke a rukami si objíma kolená.

Opilec možno za dnešnú noc zaplatí mame aspoň toľko, aby zajtra ráno mohla kúpiť salámu na chlieb. Émilienne škvírka v žalúdku.

Opiera sa o múr a utiera si slzy. Siahla si pod sukňu a šúcha si páliace, stále krvácajúce rany. Keď mamu pochytí zlosť, nikto nevie odhadnúť, čo z nej vystane. Za pár frankov je schopná urobiť takmer čokoľvek. Neraz sa vyhrážala, že svoju dcéru predá, a na Montmartri takéto vyhrážky neradno brať na ľahkú váhu.

Stále sú to síce len vyhrážky, ale aj tak.

Émilienne sa na ľadovej zemi chvejúc schúli do kľbka. Zadíva sa do okien na najvyššom poschodí, kde pracujú krajčírky, ale všade je už tma. Niekedy odchádzajú z práce až po polnoci. Dnes nie, má smolu. Kiežby na ne bola pomyslela skôr a vybehla na poschodie, predtým než odišli. Možno mohla prespať v ich salóne – na mieste, kam mama nikdy nechodí. Krajčírky ju za takýchto nocí pred mamou schovávali od detstva.

Počujú. Vedia, čo zažíva.

Pri pomyslení na to, ako jej v detstve núkali cukrovinky, sa posmeje. Ukazovali jej nádherné hodvábné a saténové nite krásnych farieb, prepracované čipky, výšivky a jemné rozety. Ozdoby pre vyberané dámy. Odkedy je staršia, krajčírky ju nechávajú počúvať, keď sa rozprávajú o láske a o živote svojich zákazníčok, krásnych parížskych kokiet a ich bohatých milencov.

Ach áno, už má dosť rokov na to, aby chápala, kto sú *les belle horizontales*, kurtizány zdanlivo vládnuce srdciam Parížanov pod montmartreským návrším. Sú ako motýle. Émilienne sníva o tom, že aj ona raz bude motýľom, bude rozprávkovy bohatá a navždy sa oslobodí od matky, koženého remeňa a života v stiesnenej izbičke. Ešte aj teraz, keď sa schováva v tmavej uličke, si predstavuje, ako sa kurtizány prechádzajú po veľkých bulvároch, kde nijaké pekné dievča, ktoré sa vie usmievať, smiať a klipkať mihalnicami, nehladuje ani nemrzne. Niektoré tancujú v kabaretoch, iné spievajú a niektoré sú podľa Émiliennovej obľúbenej krajčírky Suzette prikrásne na to, aby im dokázal odolať akýkoľvek muž. Tieto dievčatá vedia, ako koketovať.

Émilienne si uvedomuje, ako na mužov pôsobí, keď si žena povyhrnie sukňu, sklopí mihalnice a pomaly sa usmeje. Nie je hlúpa. Zistila to už pred dvoma rokmi, keď mala šestnásť a bola taká hladná, že sa naučila dopriať chlapcom potešenie za peniaze, ktoré ju mohli nasýtiť, keď nemala inú možnosť, ako sa dostať k jedlu. No nie je grizeta a nikdy by nešla s opilcom za pár sou – ako mama.

Zhora k nej zrazu doľahne mamin krik. Émilienne stuhne a zbys-trí sluch. Vzápätí sa ozve mužský rev. Po ňom smiech. A potom zavládne ticho.

Émilienne si čoskoro nájde muža, ktorý bude chápať, akú má hodnotu, boháča, ktorý sa o ňu postará a nenechá ju mrznúť. Nehovorí azda každý, že je krásna? Odíde od mamy, odíde z ošumelej izby s jedným dreveným stolíkom, so zlomenou stoličkou, s dvoma starými matracmi na dlážke a oknom s hrubým sklom neprepúšťajúcim svetlo. Odíde z návršia do ulíc v centre Paríža. Bude tancovať ako motýle, bude mať šperky a šaty vo všetkých farbách dúhy a namiesto drevákov bude nosiť ľahké tanečné topánky.

Tichý vnútorný hlások sa jej však pýta: *A kedy? Ako? Už máš predsa osemnásť.*

Émilienne roky tancuje v bočných uličkách, kde ju nikto nevidí, pohybmi svojho tela rozpráva najrôznejšie príbehy, chrbát drží vystretý, hlavu vztyčenú. Pripravuje sa na dni, keď bude tancovať v parížskych divadlách a neskôr v noci možno aj na rozžiarených bulvároch.

Nedávno spomenula svoj sen stať sa parížskou tanečnicou pred Suzette. A Suzette si ju dôkladne premerala a prikývla. „Si dosť pekná,“ zhodnotila. Potom však chytila Émilienne za ruku, zadávala sa jej do očí, naklonila sa k nej a šepla: „Musíš odísť čo najskôr, maličká. Obávam sa, že matka sa ťa chystá predať, moja milá. Pekné dievčatá tu na návrší miznú často. Odíď, odíď preč a rýchlo.“

O maminých vyhrážkach teda vedela aj Suzette.

Émilienne chápala, že krajčírka jej chce len dobre, no aj tak čakala. Čo ak sa Suzette mylí? Až teraz v uličke si uvedomuje, že jej

naozaj hrozí nebezpečenstvo. Celá uzímená nasucho preglgne. Musí odísť. Lenže kam pôjde? Čo bude robiť, aby sa uživila?

Budeš tancovať, našepká jej tichý vnútorný hlas.

Tanec má rada odjakživa.

Nasledujúce ráno Émilienne sedí na schodíkoch pred domom. Mama je stále hore v izbe. Émilienne drieme zohrievaná slabými slnečnými lúčmi, keď ju zrazu vytrhne zo spánku zvuk krokov na dlažobných kockách. Žmurkajúc do slnka si pretiera oči a sleduje, ako smerom k nej vznešene kráča vysoká štíhla žena s ohnivočervenými vlasmi. Émilienne ju pozná z plagátov rozvešaných po celom Montmartri.

Len čo si uvedomí, že sa k nej blíži najslávnejšia parížska kurtizána grófká Valtesse de La Bigne, vystrie sa. Iste ide na skúšku šiat. Émilienne ju nasleduje, po špičkách prejde okolo maminej izby a vyjde na poschodie, kde pracujú krajčírky.

Émilienne stojí vo dverách a mlčky pozoruje, ako Suzette s ostatnými krajčírkami víta v salóne veľkú hviezdu. Sleduje každý Valtessin pohyb, sleduje, ako si zvlieka dlhé biele rukavice, hádže ich na najbližšiu poličku a sníma si z hlavy klobúk. Suzette tieto poklady berie do rúk a opatrne ich kladie na stól. Émilienne obdivuje Valtessinú krásu. Lesklé ryšavé vlasy má ovinuté okolo hlavy vo voľných vrkočoch. Do tváre jej padá niekoľko uvoľnených kučier, vďaka čomu pôsobí veľmi jemne, jemnejšie ako keby mala vlasy vyčesané do pompadourského účesu. Émilienne sa zaprisaháva, že si tento trik zapamätá a že sa takto bude tiež česať, keď raz bude bohatá a sebavedomá.

Slávna kurtizána, maľovaná významnými maliarmi a zbožňovaná všetkými mužmi, sa zrazu otočí, uprene sa na Émilienne zadíva a utrúsi: „Sleduješ ma, dievča?“

Lenže Suzette celý okamih pokazí tým, že upriami Valtessinú pozornosť na vzorku jemnej čipky položenú na stole.

„Ach, tak ste ju našli, Suzette. Alençonškú čipku, po ktorej som tak túžila.“ Tleskne rukami a vzápätí sa opýta: „Máte jej viac?“

„Isteže.“ Suzette sa na Émilienne nenápadne zamračí a mávne smerom k balu čipky na ďalšej polici. „Nech sa páči, *mademoiselle*.“

Grófká sa pohne a Émilienne si pozorne premeria jej štíhlu postavu. „To je presne ona!“ zvolá Valtesse. „Táto čipka na mojich nových šatách nesmie chýbať.“

„Je nádherná, ale veľmi drahá,“ hlesne Émilienne. Suzette sa na ňu opäť zamračí. Valtesse sa s úsmevom posadí za stôl, zatiaľ čo Suzette vezme bal čipky a rozloží ho. Émilienne prejde k stolu a sadne si oproti grófkke. „Dúfam, že aj ja raz budem nosiť šaty z takejto čipky,“ povie.

Valtesse zdvihne pohľad. „Ak si šikovná, tak sa ti tvoje pranie vyplní. Si pekné dievča. O čom sníváš?“

„O tom, že raz budem tancovať na najväčších javiskách... že budem vystupovať v divadlách po celej Európe,“ odvetí a po krátkej odmlke dodá: „ak sa sny plnia, aj ja budem mať bohatých milencov ako vy, madam Valtesse, a bude ma poznať celý Paríž.“

Všetky ženy sa zasmejú. „Toto je Émilienne,“ predstaví ju Suzette. „Býva pod naším salónom.“

Grófká z Émilienne nespúšťa zrak. „Voláš sa Émilienne?“

„Áno, Émilienne André.“

Valtesse si vzdychne a oprie sa o stoličku. „S takým krstným menom by si hádam mala šancu preraziť. Ale priezvisko André? To radšej nie. Znie príliš nudne.“ Zamyslene odvráti zrak a potom jej pohľad padne na čipku na stole. „Už to mám. To je ono! Premenuj sa na Alençonovú, *chéri*.“ Grófká s úsmevom nakloní hlavu nabok. „Émilienne d'Alençonová, čo na to povieš? To meno znie dôležito, má aristokratický nádych.“

„Mám si zmeniť meno?“

„Sny sa občas plnia. A keď nadíde čas, aby si tancovala, musíš byť pripravená. Som presvedčená, že sa to stane pomerne čoskoro,“

odvetí grófka, sklopí mihalnice a dodá: „Alençonská čipka navyše vôbec nie je lacná.“

Všetky krajčírky sa zasmejú, iba Suzette vážne vyhrkne: „*Mademoiselle*, na takéto žarty je primladá.“

„Až taká mladá zase nie je.“ Grófka sa obráti k Émilienne, zdvihne prst a uprie na ňu skúmový pohľad. „Rozumie. Daj na mňa, dievča, s takými peknými očami, vlasmi a rozkošným drobným noštekcom si musíš zmeniť meno čo najskôr. S priezviskom d'Alençonová ťa poďľa mňa čaká úspešná kariéra.“

Keď Valtesse odíde a krajčírky sa vrátia k svojej práci, Émilienne vstane a zberá sa na odchod. Suzette ju chytí za rameno a šepky sa opýta: „Prečo tu ešte zostávaš, Émmy? Bojím sa o teba. Už si dosť veľká na to, aby si vyletela z hniezda.“ Pri dverách zovrie Émilienne rameno ešte o čosi silnejšie. „Stavím sa, že máš na chrbte zase stopy po remeni.“

Émilienne prikývne.

Suzette sa letmo pozrie na ostatné krajčírky a dodá: „*Mademoiselle* má pravdu. Odíď, začni tancovať a bude sa ti dariť. Počúvni ju.“ Émilienne znovu prikývne. Keď za sebou začne zatvárať dvere, Suzette ešte zašepká: „Musíš utiecť, Émilienne.“

Ubehne týždeň a Émilienne myslí každú voľnú chvíľu na Suzettino varovanie. Musí odísť. Keď sa teraz prechádza po okolitých uliciach, zdá sa jej, že nad Montmartrom sa vznáša ešte silnejší pach chudoby než kedysi.

Dnes sa s jedným frankom a tromi sou vo vrecku chystá vybaviť čosi dôležité. Cestou po rue Lepic zamáva farmárovi odpočívajúcemu pri fontáne. Farmár sa opiera o voz, prikyvuje a čaká, kým sa mu napojí kôň. Okolo práve prechádza mladík, ktorý za sebou vlečie nohu, a okato si ju obzerá. Za ním stojí v hlúčiku pred dreveným domom

niekoľko *lorettes*, prostitútok strážených jedným svalnatým mužom. Razi z nich vôňa pačuli. Jedna z prostitútok, útla dievčina s tmavými kruhmi pod očami a vytŕčajúcimi rebrami, upiera na Émilienne pohľad a trasie sa od zimy.

Émilienne rýchlo odvráti zrak. Tuho sa zavinie do kabáta a kráčajúc ďalej míňa obchod so zmiešaným tovarom.

Návršie sa dvíha do strmého svahu. Émilienne prechádza okolo pracovne, svojho obľúbeného kníhkupectva, klenotníctva otca Salomona a maliarskeho ateliéru. Pred oknom ateliéru práve sedí zvláštny drobný mužiček *monsieur* Toulouse-Lautrec a maľuje. Dvíha hlavu, ale zdá sa, že ju nevidí.

Émilienne stúpa do kopca a cíti silu v nohách. Míňa kabaret Lapin, dnes popoludní ešte bude zívateľ prázdnotou, ale v nedeľu sa v ňom zídu miestne prostitútky, krajčírky, práčky, predavači ovocia, robotníci a všetci budú spolu tancovať a počúvať hudbu. Za kabaretom sa cesta vinie zľava doprava, potom vedie rovno hore popri rade menších obchodíkov a obľúbených podnikov – La Lune Rousse, Truands a Ciel –, popri vozoch plných zeleniny privezenej z fariem a popri pekárni, pri ktorej jej zaškvŕka v žalúdku a v ústach sa jej začnú zbíhať sliny.

Émilienne zabočí za roh a potom kráča rovno, až napokon dorazí na Place du Tertre v tieni baziliky Sacré-Cœur. Pestré námestie lemované ďalšími obchodmi a kaviarňami je dnes plné maliarov so skicármi, žien vyberajúcich zeleninu z práve dovezených prepraviiek a mužov posedávajúcich na lavičkách a popíjajúcich víno. Po námestí pobejú deti, psy a kozy.

Odrazu jej cez vravu ľudí doľahne do uší príjemný zvuk, dlhý clivý tón striedaný iným dlhým clivým tónom. Otočí sa a v opačnom rohu námestia zbadá muža s husľami. Huslista na ňu upiera pohľad a hrá – zdá sa, že je to cigán. Svojimi tmavými očami a podmanivou hudbou ju priam vábi, ale prišla sem niečo vybaviť, a tak sa odvráti a znova si premeriava zaľudnené námestie.

Chrámové zvony odbíjajú jedenásť – už je toľko hodín! Émilienne zdvihne hlavu a zadíva sa na baziliku. Je skoro poludnie. Nemôže sa zdržiavať. Vyberie sa hľadať obuvníka, za ktorým sem prišla. Vo vrecku má vďaka peknému mladíkovi z mesta zopár mincí.

Prechádza pohľadom po rade obchodov, keď zrazu len o niekoľko krokov ďalej zbadá malé obuvníctvo. Obuvník sedí za pracovným stolom a opracúva kus kože. Émilienne sa zhlboka nadýchne, nahmatá mince vo vrecku a podíde k nemu.

„Počula som, že robíte tanečné topánky, *monsieur*. Z mäkkej kože a bez opätku.“

Obuvník prikývne, ani nezdvihne hlavu.

Émilienne si založí ruky v bok a uprene sa naňho zahľadí. „Prišla som si jedny také kúpiť.“

Len čo to povie, obuvník zdvihne pohľad. Dôkladne si ju premeria. „Si tanečnica?“

Émilienne sa usmeje. „Áno. Áno, som.“

Obuvník odloží obuvnícke kladivo a vstane. „V tom prípade si pod' sadnúť sem na stolček. Musím ťa zmerať.“

Émilienne kráča za obuvníkom a sadá si. „Kedy budú hotové?“

„Vyzuj si dreváky.“

Émilienne urobí, čo jej obuvník káže. Keď jej odmeria nohy, vytiahne papierovú kartičku. Poznačí si na ňu miery, jej meno a vedľa mena sumu dva franky.

„Dva franky!“ Émilienne skloní hlavu, zadíva sa na obuvníka spod mihalnic a pustí sa do zjednávania. Čoskoro. Čoskoro bude mať vlastné tanečné topánky – už ich cíti na nohách.

DRUHÁ KAPITOLA

PARÍŽ 1889

O dva týždne už Émilienne drží tanečné topánky v rukách a uvedomuje si, že je načase odísť. No stále otáľa. Čas plynie neúprosne rýchlo a ona sa nedokáže pobrať preč, hoci zároveň nemôže zostať. Nevie sa rozhodnúť. Každý deň však na návrší vídava dievčatá, ako je ona. Niektoré pätnásť hodín denne kolenačky drhnú dlážky, iné sa hladné, s vytreštenými očami a ošpatnenými tvármi potlkajú po uliciach a hľadajú chlapa, čo by mal vo vrecku aspoň zopár sou.

Ak neodíde, čaká ju presne takýto život, alebo možno ešte horší – pokiaľ mama myslí svoje vyhrážky vážne.

Raz večer, keď mama nie je doma, stojí uprostred chladnej izby a premýšľa, že možno práve dnes nadišiel jej deň. Deň, keď by mala ujsť. Pohľadom spočinie na škatuli v kúte, kde si mama schováva tajné poklady, na ktoré Émilienne nesmie siahať.

Naberie odvalu, podíde k škatuli a sadne si vedľa nej. Vnútri nájde peknú šatku, fotografiu mladšej mamy s akýmsi cudzím mužom a menšie prasknuté zrkadlo. Spomenie si, že zrkadlo kedysi dávno stávalo na toaletnom stolíku v izbe. Rozpomenie sa, ako pred ním mama každé ráno sedávala, česala si vlasy a hľadela na svoj odraz.

Émilienne bez rozmyšľania vezme škatuľu do rúk, položí ju na jediný stôl v miestnosti a vytiahne prasknuté zrkadlo. Sadne si a zaďáva

sa na seba. Keď sa trochu pootočí, všimne si, že vo svetle prúdiacom z okna nadobúdajú jej vlasy zlatistočervenú farbu. Povyťahuje si sponky, vlasy si nechá spadnúť na plecía a sleduje, ako ich svetlo mení. Kiežby mala stužku! Prstami si prechádza po kučerách a túži po živote plnom stužíek, čipiek, smiechu a kníh. Túži po dňoch naplnených radosťou.

Na Montmartri také dni nezažije. Nie s mamou.

Zvláštne, ako niekedy jedna myšlienka vedie k činom, ktoré človeku úplne zmenia život. Émilienne sa v tomto okamihu definitívne rozhodne. Nechá zrkadlo na stole a prejde do prednej časti izby, kde na dlážke leží jej kabát. Nahmatá nové vnútorné vrecko, ktoré jej Suzette našila, aby si doň mohla schovať tanečné topánky, zdvihne kabát, oblečie si ho a vyrazí.

Keď zostúpi na posledný schod pred domom, túži sa rozbehnúť, ale bojí sa, že sa pošmykne na zľadovatenej ceste. Chveje sa, vlasy si zastrkáva do kabáta a počúva, či za ňou niekto nekráča. Keď odbočuje na rue Lapin, dlhú ulicu klesajúcu do mesta, začnú ju sužovať obavy. Kde bude spať? Vo vrecku nemá ani sou, za čo sa zajtra a napozajtra naje?

Zdola sa do noci ozýva hudba. Émilienne pozná jeden kabaret na námestí Place Blanche na bulvári de Clichy, do ktorého sa montmartreskí muži radi chodievajú pozeráť na tancujúce dievčatá. Počula, že tanečniciam hádžu mince do klobúka. Možno by na hodinku – dve nechali tancovať na pódiu aj ju.

Nezaškodilo by, keby do centra Paríža prišla aspoň s pár frankmi vo vrecku.

Zajtra už bude v bezpečí a mama ju nenájde. Zmizne v uliciach mesta.

Námestie Place Blanche stojí na okraji Montmartru, približne v polovici návršia. Keď dorazí až k podniku, pri dverách sedí ako zvyčajne na stoličke opretej o stenu spiaci starec. Bez slova okolo neho prejde a vstúpi do malej preplnenej miestnosti. Uvedomuje si, že sa za ňou otáčajú hlavy, a cíti na sebe cudzie pohľady.

„Émilienne!“ Začuje svoje meno, stane si na špičky a žmúri cez dym.

Zrazu ju schmatne za rameno čias ruka a Émilienne po nej rýchlo capne. Otočí sa a zistí, že sa k nej načahuje Gaston. Problémový chlapec, ale napriek tomu dlhoročný priateľ. „Konečne si sa tu ukázala, moja milá,“ utrúsi a kývne hlavou k stolu pri pódiu, obklopenému mladíkmi, ktorých Émilienne pozná od malička. „Pod' so mnou.“

„Počkej!“ zvolá, zastane a otočí sa. „Prišla som sem tancovať – na pódiu. Chcem tancovať.“

„Dnes sa netancuje. Dievčatá vystupujú iba v piatky a soboty.“

Émilienne sa zarazí a cúvne. Počítala s tým, že si trochu zarobí. Až teraz sa poriadne porozhliada po malej tmavej miestnosti plnej opitých chlapov. Má pocit, akoby na ňu padali steny. Čo si počne?

Ktosi ju štipne do okrúhleho zadku a ona sa strhne a priskočí ku Gastonovi.

Ten sa otočí, chytí ju za ruku a vedie cez hlučný dav. Po chvíli dorazia k preplnenému stolu. Gaston zastane a Émilienne s úľavou preletí pohľadom po známých tvárach. Je v bezpečí.

„Pozrite, prišla Émilienne!“ zvolá Gaston.

Cez hluk ho sotva počuť.

„Moja Émilienne!“ vyhrkne Lucien.

„Hurá! Odkedy ťa matka po nociach púšťa von?“

Émilienne sa zasmee. Chlapci sa s radostným hvizdotom poposúvajú, aby jej uvoľnili miesto, a Gaston k stolu prisunie ďalšiu stoličku. Nieкто ju pod stolom chytí za stehno a ona mu so smiechom pacne po ruke.

Vtom na pódium vystúpi akýsi mladík a hluk okolo Émilienne sa razom rozplynie. Je to ten huslista, ktorého videla na Place du Tertre, keď si šla kúpiť tanečné topánky. V ruke drží veľké čierne puzdro, položí ho, potom zmizne za oponou a vráti sa s malou trojnohou stoličkou.

Krajšieho chlapca ešte jakživ nevidela, je vysoký, štíhly, tmavé vlasy sa mu pri krku kučeravia.

Émilienne so zatajeným dychom sleduje, ako otvára puzdro a vyťahuje z neho husle a sláčik. Husle si opiera o plece s nehou, s akou berie matka na ruky dieťa, a sláčik dvíha do vzduchu. Skusmo ho potiahne po strunách. Zavrie oči, oprie si bradu o opierku a dav stíchne.

Keď huslista začne hrať, Émilienne od neho nedokáže odtrhnúť zrak. Šum a chlapčenský smiech okolo nej zanikne. Huslista hrá tak sústredene, že ani raz nezdvihne pohľad. Émilienne sleduje každý pohyb jeho rúk, prstov, každý výraz v jeho tvári a uvedomuje si, že je preňho úplne neviditeľná. Mladík myslí iba na husle a zdá sa, akoby okrem nich nevnímal nič a nikoho okolo seba. Počuje len hudbu.

Émilienne sa cheveje, precítiuje melódiu a každý tón jej spieva v žilách.

Je rebel, usudzuje. Nie je ako Gaston ani ostatní chlapci zo susedstva, s ktorými vyrastala. Je mužný.

Gaston sa nakloní a šepne jej do ucha: „Tento cigán sem večer čo večer priťahuje davy ľudí.“

Mama vravieva, že cigáni vedia človeku počarovať. Lenže mama tu teraz nie je.

Gaston sa obzrie a zamáva komusi na opačnom konci miestnosti. Potom si odsunie stoličku a odíde.

Tichá pomalá hudba si Émilienne podmaňuje, zbavuje ju strachu, neistoty a naplňa ju radosťou – novým, príjemným pocitom, aký ešte nikdy necítila. Zatvorí oči, chvíľu počúva v úplnej tme, a keď oči znovu otvorí, zistí, že huslista sa díva priamo na ňu.

Našiel si ju aj v tomto prepĺnenom podniku a ona pred ním nedokáže uhnúť pohľadom. Jeho hudba ju na vlnách rozkoše unáša na iné miesto, na miesto, kde by mohla začať nový život. Všetko, čo zažila pred týmto okamihom, sa pomaly rozplýva – ošarpaná izbietka, mamina tvrdá tvár, drhnutie dlážky, pranie bielizne aj trenie biedy.

Émilienne cíti, že sa od mamy nadobro oslobodila. Ten pocit jej takmer vyráža dych.

Tento mladík – tento muž – je jej azda súdený. Práve on sa o ňu možno postará, vezme ju do centra a odeje ju do čipiek ako v Suzetiných príbehoch o parížskych kurtizánach.

Hudba napokon utíchne. Émilienne mlčky sedí a sleduje, ako si cigánsky huslista odkladá nástroj do puzdra a mizne za oponou. Vie, že za ňou príde. Miestnosť opäť naplní hlučná mužská vrava. Émilienne za sebou začuje salvy smiechu, otočí sa a zbadá, že do miestnosti sa tackajú dve ženy. Kdesi spadne stolička a ktosi hodí do steny sklenenú fľašu, ktorá sa roztriešti na márne kúsky.

Práve sa vracia Gaston a kričí na priateľov na druhom konci stola, keď sa zrazu zjaví huslista a dotkne sa jej pleca. Émilienne sa obráti a zadáva sa mu do očí. Huslista jej ponúkne ruku. Nikto z chlapcov si nevšima, že Émilienne vstáva a presúva sa s ním k stolu pri opačnom konci opony.

Huslista mlčí a odsúva jej stoličku, sadajú si. Émilienne sa naňho snaží dívať pohľadom, akým by sa na muža na jej mieste určite pozerala Valtesse.

On jej pohľad opätuje. „Páčilo sa ti, ako som hral?“

Émilienne prikývne.

Huslista jej vezme ruku do svojich dlaní. „Len čo som ťa zbadal, vedel som, že si žena, ktorú hľadám celý život.“

Brušká prstov má tvrdé, ale dlane jemné. Émilienne cíti, že medzi ňou a huslistom vzniká zvláštne spojenie. Huslista sa usmieva, akoby jej čítal myšlienky.

Objedná jej víno a sebe absint – zelený nektár, ako ho volajú podaktorí. Dlho spolu len tak sedia a on jej rozpráva o hudbe, svojich snoch a známych miestach, na ktorých bude hrať.

Émilienne ho počúva s tichým úžasom. Keď vypije svoje víno, doleje jej ďalšie, hoci krúti hlavou. Huslista najprv vyprázdni svoj pohár, potom aj ten jej a opýta sa, ako sa volá.

„Émilienne,“ odvetí a zadáva sa mu na pery.

„Si krásna,“ povie, oprie sa o stoličku a premeria si ju. „Provokuješ ma, maličká.“

Émilienne mykne plecóm. „To je dobre.“

Hovorí, že sa volá Roland, nakláňa sa k nej a šepká: „Pod' so mnou.“

„Kam?“

Zasmeje sa a chytí ju za ruku.

Émilienne váha, hoci už vie, kam ju huslista volá. V túto chladnú noc jej ponúka nocľah. Nohami síce ešte vždy stojí na skalnatom montmartreskom návrší, ale mysl'ou a srdcom je už voľná. Huslista vezme medzi prsty jednu z jej kučier a priloží si ju k perám. Vstane, vystrie k nej ruku a ona do nej vloží svoju dľaň. Vedie ju za pódium, do zákulisia, prechádza s ňou pomedzi kopy špinavých prikrývok, kartónov, obchádzajú sudy vína, fláše, stoličky a starca rozvaleného na roztrhanej červenej deke. Potom spoločne zadnými dverami vyjdú von do noci.

Roland ju vovedie do izby v zadnej časti malého domčeka postaveného na okraji strmého zrázu. Zdá sa jej, akoby padala. Pri pohľade na Paríž, ktorý sa pod ňou rozprestiera ako na dlani, sa jej rozžiaria oči. Domček stojí len pár metrov od okraja zrázu a Émilienne vchádza do izby s opatrnou ľahkosťou.

„Neboj sa, nezrútíme sa,“ poznamená Roland s úsmevom.

Émilienne zastane na prahu a porozhliada sa. Roland jej položí ruky na plecía a otočí si ju k sebe. Má tmavé, skoro čierne oči. Pritiahne si ju, jednou rukou ju objíme okolo drieku, druhou jej sklzne k bokom. Kým stihne prehovoriť, pobožká ju, skúmavým jazykom jej preklzne pomedzi pery a Émilienne zaplaví pocit, aký ešte necítila. Roland ju hladí po tele a plytko dýcha.

Zdvihne ju na ruky, odnesie ju do postele, a keď ju položí na matrac, hlesne: „Si moja, maličká.“

Jeho hlas, jeho slová ju zrazu pobúria. Posadí sa, spustí nohy cez okraj matraca a dľaňami sa mu zaprie do hrude. „Nie som ničia, len svoja,“ odvetí.

Roland sa na ňu zvrchu usmeje. Nežne jej z čela odhrnie kučery. Keď sa k nej znovu skloní a rukami ju začne hladiť po bokoch, zvedavosť ju donúti mlčať. „Páči sa mi, keď má dievča guráž,“ povie jej.

Émilienne si túto chvíľu musí zapamätať.

Nehýbe sa, sotva dýcha a Roland ju uprene sleduje, zatiaľ čo jej uvoľňuje blúzku zapravenú do sukne, vsúva pod ňu dlane a hladí jej prsia. Vie, čo bude nasledovať.

Tentoraz je to však z akéhosi dôvodu iné. Predtým to vždy chcela mať čo najskôr za sebou, hladná a unavená čakala, kedy v dlani ucíti mince. A nikdy nikomu nedovolila, aby ju bozkával. Lenže teraz, keď Rolandove pery spočívajú na jej perách, zatvára oči a klesá pod jeho váhou.

Chce sa naučiť, ako milovať. Chce to vedieť.

Keď Émilienne otvorí oči, Roland je preč. Nehybne leží, necháva plynúť čas a v duchu si vybavuje minulú noc. Možno vypila priveľa vína – nič si nepamätá. Včerašok je minulosťou a nič z neho sa jej nezdá skutočné.

Zamračí sa a pozviecha sa z postele. Spustí nohy na dlážku, chvíľu sedí a ticho sa rozhliada.

To, čo v tme mohlo vyzeráť ako hniezdočko lásky, je vo svetle ošarpanou, zapratanou izbou s hlinenou dlážkou. Okenice na oknách sú popraskané a polámané. Všade sa povalujú Rolandove veci a v jednom kúte leží kopa jeho šiat siahajúca skoro po strop. Okrem postele v izbe stojí len jeden drevený stôl a staré kreslo so zlomenou opierkou na ruku.

Émilienne si pretrie oči. Toto miesto je ešte horšie než izba, v ktorej bývala. Valtesse by sem nikdy nevkročila. Čo ju sem priviedlo?

Mysleť jej zaplavia útržky spomienok na minulú noc. Na Rolandove slová: *Si moja*.

Nakoniec sa necítala až tak príjemne. Žiadny muž ju nikdy nebude vlastniť.

Zovrie jej žalúdok. Musí odísť, než sa Roland stihne vrátiť. Už nikdy nepadne do rúk chlapovi, ktorý žije v takýchto podmienkach. Zaprisahá sa, že odteraz už nikdy nebude tráviť čas s mužmi so špinavými rukami a špinavou dlážkou. Nikdy sa nezamiluje do muža bez peňazí a bez súcitu k dievčaťu, ako je ona.

Zvonku k nej doľahne akýsi zvuk, preľakne sa. Zmeravie, zatají dych a zaplaví ju vlna strachu. No nič viac nepočuť.

Po chvíli sa znovu nadýchne a začne sa okolo seba obzerať. Kde má kabát? Stráca čas. Včera večer ju v kabarete videlo veľa ľudí. Čo ak sa mama dozvie, kde bola, a príde ju hľadať?

Vyskočí z matraca a zbiera svoje šaty porozhadzované po izbe. Blúzku má pohodenu konča postele a dreváky ležia pri dverách. Rýchlo sa oblieka a napäto počúva, či k nej nedoliehajú kroky, či niekto práve nekladie ruku na kľučku – buď mama, alebo Roland.

Len čo si oblečie sukňu, načiahne sa za starými nepohodlnými drevákmi, obuje si ich a vezme si kabát. Za denného svetla mame nepotrvá dlho, kým ju nájde. Aká len bola včera hlúpa, mala pokračovať v ceste a už mohla byť v centre mesta. Pri pomyslení na mamu jej vyschne v ústach.

Otvorí dvere a vykukne z nich. Vzápätí vyskočí na cestu ako divá mačka, ktorú ktosi zahnal do kúta, a uteká od mamy, Rolanda aj celého Montmartru. Na konci ulice zájde za zákrutu, stále beží dole smerom k centru Paríža, míňa cintorín a pomaličky je čoraz bližšie k novému životu a čoraz ďalej od Émilienne André. Uteká k svetlám, bulvárom, kde sa na ňu môže usmiať šťastie, kde sa promenádujú a zabávajú pekné dievčatá s čistými rukami, priliehavými šatami a peniazmi vo vreckách. Sú zabezpečené, zbožňované.

Pod návrším sa zahľadí na dlhú, širokú ulicu pred sebou. Skorý súmrak už halí Paríž do ružovkastej žiary a Émilienne vedú vpred plynové lampy pripomínajúce hviezdy. Znova sa v duchu pýta, kde bude bývať a čo bude jesť.